УДК 657:656.1

Особливості обліку транспортних перевезень

Яремко Ольга,
здобувачка вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

***Анотація**: досліджено особливості бухгалтерського обліку послуг із перевезення вантажів. Розкрито підходи до відображення витрат на перевезення залежно від їх економічного призначення. Визначено основні особливості обліку витрат і доходів у сфері транспортних перевезень.*

***Ключові слова**: транспортні перевезення, облік, витрати, контроль, особливості.*

В умовах постійних загроз, руйнування інфраструктури, зміни маршрутів доставки та підвищення логістичних витрат особливої ваги набуває питання належної організації обліку та контролю послуг із перевезення вантажів. Це необхідно для забезпечення прозорості господарських операцій; уникнення перевитрат; зменшення ризиків нецільового використання ресурсів; своєчасного відображення витрат у звітності; контролю виконання договірних зобов'язань перевізників тощо.

У бухгалтерському обліку витрати на перевезення класифікують залежно від їх економічного змісту та призначення. По-перше, якщо перевезення пов'язані з доставкою готової продукції покупцям і забезпеченням її збуту, вони відображаються як витрати на збут. Такі витрати є операційними витратами періоду та зменшують фінансовий результат звітного періоду. По-друге, якщо перевезення здійснюються з метою придбання та доведення запасів до стану, придатного для використання, відповідні суми обліковують як транспортно-заготівельні витрати: вони включаються до первісної вартості запасів і розподіляються між їх залишками та вибуттям, впливаючи на собівартість виробництва чи реалізації. По-третє, у випадку коли підприємство саме надає транспортні послуги стороннім замовникам, перевезення формують дохід від реалізації послуг; при цьому визнання доходу здійснюється за фактом надання послуги відповідно до умов договору, а пов'язані з цим витрати відображаються як собівартість наданих послуг.

Таким чином, надання послуг з перевезення є складною багатофакторною економічною діяльністю, яка вимагає не лише технічного забезпечення процесу, а й чіткої регламентації на законодавчому рівні та належної організації бухгалтерського обліку. Так, О.С. Іванілов, І.А. Дмитрієв та І.Ю. Шевченко представляють класичний підхід, згідно з яким облік витрат на перевезення (пальне, зарплата, амортизація) має базуватись на нормативно встановлених калькуляціях та актах списання. Вони трактують облік переважно як інструмент контролю за витратами та прибутковістю окремих маршрутів [0]. Значна увага приділяється автоматизації обліку, що є ключовим чинником ефективності системи управління пасажиропотоками. Так, З.М. Задорожний та

І. Корняту своїй праці акцентують на необхідності інтеграції облікових процесів у загальну інформаційну систему підприємства, підкреслюючи роль аналітичного обліку при прийнятті управлінських рішень [0]. Вони вважають, що автоматизація дозволяє оперативно аналізувати доходи, витрати, маршрути, завантаження транспорту, що забезпечує прозорість та контроль у реальному часі. У.П. Новак, М.В. Падюка і С.М. Пилипенко підкреслюють значення чітко налагодженого документообігу для формування облікових регістрів, відповідності вимогам нормативно-правової бази [**Помилка! Джерело посилання не знайдено.**].

Отже, основні особливості бухгалтерського обліку послуг з перевезень визначаються особливостями організації таких перевезень і можуть бути зведені до наступних характеристик: основним видом діяльності і об'єктом обліку є транспортна послуга; вагомими статтями витрат є технічне обслуговування і ремонт рухомого складу автотранспортних засобів, придбання, зберігання та використання пально-мастильних матеріалів, автомобільних шин тощо; особливості у нарахуванні основної заробітної плати та надбавок водіям і експедиторам; автомобільні перевезення виконуються різними типами і видами автотранспортних засобів, тому облік витрат і доходів та визначення ефективності діяльності доцільно визначати за видами транспортних засобів окремо і за видами перевезень окремо; робота автомобільного транспорту є соціально важливою і відповідальною, тому виробничий процес ретельно оформлюється відповідними дозвільними і обліковими документами типової та спеціальної форм, а також контролюється органами державного контролю; особливості визначення собівартості послуги, зокрема і з врахуванням сучасних умов воєнного стану.

Підсумовуючи вищенаведене, зазначимо, що послуга з перевезення вантажу є об'єктом бухгалтерського обліку, а тому потребує відповідної облікової оцінки, документального оформлення, оподаткування, відображення на рахунках бухгалтерського обліку і в звітності, а також контролю і аналізу.

Список використаних джерел:

1. Іванілов О.С., Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємств автомобільного транспорту: підручник. Харків: ФОП Бровін О.В., 2017. 632 с.

2. Задорожний З.-М., Корнят І. Облік пасажирських перевезень в умовах автоматизованого управління пасажиропотоками. Вісник економіки. 2022. Вип. 2. С. 73-85. DOI: https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.073

3. Новак У.П., Падюка М.В., Пилипенко С.М. Облік та документальне оформлення автомобільних пасажирських перевезень. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2023. № 16. С. 5-9.

Abstract: *The features of accounting for freight transportation services have been studied. Approaches to the recognition of transportation costs depending on their economic purpose have been revealed. The main features of accounting for costs and revenues in the field of transport transportation have been identified.*

Keywords: *transport transportation, accounting, costs, control, features.*

Науковий керівник:
Чебан Ю.Ю.
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування